

Pošiljka iz Amerike

Bilo je dan pred svetim večerom. Veter je premetaval snežinke po zraku tako, da se je zdelo kakor bi bili majhni krilatci leteli na zemljo oznanjat rojstvo Gospodovo. Po mestnem glavnem trgu je bilo polno ljudi. Kupovali so božična drevesca, igračke, slaščice, da presenetijo doma svoje otroke.

Samo Zabukovčeva mamica je sedela doma pri malo zakurjeni peči in žalostno zrla skozi okno na lesketajoče se snežinke. Včasih je globoko vzdihnila. Mnogi bodo imeli na sveti večer vsega v izobilju, le ona in njen osemletni sinček še pri zakurjeni peči ne bosta sedela.

Materi je bilo hudo, ko je gledala svojega lačnega sinčka. Mislila je tudi na moža v Ameriki. Pred šestimi leti je šel od doma. Spočetka je pisal in često priložil kak dolar v pismo, potem pa se ni več oglasil. Nocoj bo sveti večer in Bog ve, ali bo tudi zanj sveti večer.

Sinček se je stiskal k materi in mislil na tiste otroke, ki želno pričakujejo večera ko bodo dobili božične darove, a on je ubožec, ki nima drugega kakor svojo ljubečo mamico. Če je oče še živ v Ameriki, ne ve.

Grobno tišino v sobi je zdajci premotil jok mamice.

»Mamica, zakaj se jočeš?« je zaklical Ivanček.

»Oh, Ivanček, mislila sem na očeta,« je odgovorila mamica.

Tudi Ivančku so stopile solze v oči. Zdal se mu je, da mu obadva. Po dolgem času je spregovoril Ivanček: »Ali bo v Ameriki tudi danes božični večer?«

»Seveda bo,« je odgovorila mamica.

»Če bi se nas oče spomnil in nam poslal kakšen dolar ali pa vsaj pismo, da bi vedeli, ali je še živ in ali še misli na nas. To bi bilo zelo lepo, kaj ne?«

»Lepo, zelo lepo bi bilo,« je odvrnila mamica. »Toda, če je umrl, potem sva nesrečna.« Mamica je utihnila in začela moliti. Ivanček pa je mislil dalje. Mislil je še na bolj uboge otroke, kakor je on. »Oh, saj jaz nisem ubožen. Ubožen je tisti otrok, ki nima očeta in ne matere. Burkčeva Rezika je že izgubila svojo dobro mamico in ima zdaj mačeho. Pa še mnogo takšnih otrok je po svetu.«

V peči se je kahal krompir. Mamica ga je stresla v skledo. Oba sta segla po njem. Ker sta bila zelo lačna, je bila skleda kmalu prazna. Po kosilu je vprašal Ivanček: »Mamica, ali mi dovoliš, da grem malo na trg?«

»Mraz je zunaj, a ti si slabo oblečen. Nikar ne hodi!«

Toda Ivanček se ni dal ugnati. Prosil je in prosil, dokler je ni preprosil.

***

Ivanček se je sprehajal po trgu. Ves se je tresel od velikega mraza. Prišel do branjevke, ki je prodajala sadje. Ivančku so se sline pocedile. Že je hotel poprositi branjevko za jabolko, toda premagal se je. Šel je dalje. Druga branjevka je imela vsakovrstne igračke. Videl je tudi prodajalce majhnih smrečic.

»Kako ti je ime,« je zdajci zaslišal Ivanček glas za svojim hrbtom. Ivanček je pogledal neznanega gospoda in odgovoril: »Ivanček sem.«

»Ivanček? Odkod pa si?«

»Iz predmestja. Z mamico stanujem v majhni izbi.«

»A tako,« je odgovoril gospod. »No, ker si tako odkritosrčen, ti dam tale desetak. Kupi zanj, kar hočeš.«

Ivančku je kar sapo zaprlo. Ni se mogel gospodu zahvaliti, ker je ta že odšel. Z veselimi srcem se je napotil Ivanček k branjevki, ki je prodajala sadje, ter kupil nekaj jabolka in hrušk. Potem je stekel še k mesarju, kjer je kupil malo mesa. Pri peku pa je kupil kruha. S svojimi narovi se je vesel vrnil domov.

***

Mati od presenečenja kar ni mogla govoriti. »Zdaj se pa lepo ogrej, Ivanček, govo te zebe. Meso in kruh bova shranila za

jutri, ko bo božični praznik. Jabolka in hruške pa pojej, gotovo si lačen.«

Ko je Ivanček jedel dobra jabolka, je pripovedoval materi, kako je prišel do desetaka.

V tem sta zaslišala zunaj korake in kmalu je nekdo potrkal na vrata. Mamica kar ni mogla verjeti, da bi kdo prišel k njej.

»Naprej,« je dejala.

V sobo je stopil pismonoša.

»Dober dan mati,« je rekel, »prinesel sem vam pismo iz Amerike.«

»Pismo iz Amerike?« je kriknila mamica.

»Pismo iz Amerike,« je ponovil Ivanček.

»Da, pismo iz Amerike je. Prosim, da bi se tule podpisali. Na pošti vas čaka še zavoj.«

Mamica se je podpisala.

»Tako, zdaj pa zbogom in vam voščim vse praznike.«

»Hvala lepa,« je odvrnila mamica. »Zbogom.«

Ko je pismonoša odšel, je mamica odprla pismo. Bilo je od njenega moža. Ko ga je odprla, sta padla iz njega dva dolarja. Mati in Ivanček sta bila vesela, ker sta dobila denar. Ivanček je vesela pobrala Ivančku, so kar žarele oči od veselja. Potem je brala pismo:

Draga žena!

Vem, da si v veliki stiski, a jaz ti nisem mogel pomagati, ker sem bil nekaj časa brez službe. Zdal imam spet delo. Tu ti

Bovška žena je hodila iz groba kri sesat

Starodavne vraže po Tolminskem, Kobarškem in Bovškem

Kobarid, sredi decembra

Stare vraže po tolminski, kobarški in bovški okolici so zanimive. O njih vedo stari ljudje še danes mnogo povedati. Ko je pisec teh vrst prispel nedavno iz Kobarida, ki je, kakor znano, rojstni kraj pesnika Josipa Krilana Pagliaruzzija in skladatelja Andreja Volariča v prijazno Libušnje, kjer se je rodil zaslužni goriški prosvetni delavec dr. Anton Gregorčič in kjer je pokopan goriški slavček Simon Gregorčič, je spoznal skromno, prijetno kramljajočo ženo, ki mu je izčrpano pripovedovala o davnih zanimivostih iz teh in drugih bližnjih krajev.

»Viste,« je zatrjevala, »ko sem bila še majhna, mi je babica večkrat pripovedovala o kobarških malikovalcih. Več ko dvesto let pred tistim tolminskim puntom so se zbirali v Kobaridu ljudje pod nekim drevesom, kjer je izviral studenec. Pomislite, tam so potem molili in klečali. Neke svoje bogove so molili, kakor bi jim bil en Bog premal. Tisti bogovi so baje imeli svoje bivališče v drevesu in studencu. Iz Čedad pa je prihrumela nekega dne vojska. Vojščaki so najprej posekali tisto drevo, potem pa zabili sveti studenec.«

To še ni vse. Babica mi je pripovedovala tudi o vedomcih in veščah. To so takšni ljudje, ki ponoči okoli tavajo in ljudi begajo, tlačiče. Če so takšne čudne osebe moški, so jim na Tolminskem rekli »vedomci«, če so bile ženske, pa »veščke«. Babica nam je pravila, da pripovedujejo po Tolminskem, kako se te veščke in vedomci sestajajo na raznih križpotjih. Ko se sestajajo, imajo v rokah goreče trske, s katerimi se tako obdelujejo in mikastijo, da si lomijo celo noge in roke. Ali veste, kakšna je pomoč proti tem zlim ljudem, ki radi novorojencem sesajo kri? Edina pomoč je v tem, da se zapičijo pred nočnim počitkom vilice v hišna vrata, in sicer od znotraj.

Pred davnimi stoletji je bila na Tolminskem razširjena tudi vera, da so se nekateri ljudje pretvarjali v volkove. Kadar je takega človeka pokosila smrt, ni mogel najti grobu pokoja. Iz grobov so se dvigali, se tiho plazili do človeških bivališč in sesali kri

pošiljam dva dolarja in zaboj. Upam, da boš do božiča to prejela. Čez nekaj mesecev ti bom poslal še denar za vožnjo v Ameriko. Kako pa kaj Ivanček? Hodi že v šolo? Prosim, piši mi kaj o njem.

Najiskrenejše te pozdravlja tvoj mož
Anton.

Mamica je pismo poljubila in ga položila na mizo. »Hvala Bogu. Prosila sem Boga in me je uslišal.«

Potem se je pa napotila na pošto in prinesla zavoj. V njem so bile same lepe reči. Za Ivančka plašč, nova obleka, čepica in še drugo. Za mamico pa čevlji, nov plašč, nova obleka in razna drobnjad.

Zvečer sta šla mati in sin k polnočnici. Zvonovi so jima zvonili tako lepo, kakor še nikdar. Tako prijetnega božiča še nista imela.

***

Parnik je odplul proti Ameriki. Mamica in Ivanček sta sedela v njem in se peljala k možu in očetu.

***

Oče ju je vesel sprejel.

Minila so leta. Ivanček je v Ameriki doštudiral in kot inženjer imel dobro službo. Očetu ni bilo treba več delati v tvornici.

Ob vsakih božičnih praznikih sta se mati in Ivan rada spominjala tistega lepega svetega večera, ko je neznanec podaril Ivančku desetak in ko je oče poslal domov tako lepa darila.

M. S.

ljudem, ki so jim bili v času njihovega življenja sovražni. Takšnim krvosomom so pravili volkodlaki.

Pred leti sem bila na obisku pri svoji teti v Soči, kjer izdelujejo po bližnjih planinah znani bovški sir, je nadaljevala ženica. »Pogovarjala sem se z njo o različnih rečeh. Posebno globoko pa se mi je vtisnila v spomin njena zgodba o bovški ženi, ki je ponoči vstajala in hodila ljudem kri sesat. Bilo je, tako mi je pravila teta, med l. 1435. in 1440., ko je tista ženska umrla v Bovcu. Hodila pa je ponoči iz groba sesat kri le ljudem, ki ji niso bili všeč. Zaradi tega je bilo bovsko in okoliško ljudstvo silno razjarjeno. Star Bovčan je tedaj svetoval ljudem, naj odkopljejo grob in prebodejo srce te ženske. In res so odkopali njen grob, njeno srce prebodli, potem pa spet zakopali njeno truplo. Pravijo, da je to pomagalo. Žena-volkodlak je odtlej mirovala.«

Ženica je kramljala še naprej in mi pripovedovala še druge zanimive reči. Pa še drugič kaj!

× **Poroka na smrtni postelji.** Na Norveškem imajo že nad 100 let staro ustanovo, ki so jo dobili po čudnem naključju. Leta 1835. bi se bila morala poročiti sodnikova hči Aneta Liewenova, ki pa svojega bodočega moža ni ljubila. Na plesu se pa je seznanila z mladim oficirjem in se na prvi pogled zaljubila vanj. Brez vednosti staršev se je še iste noči zaročila z njim. Ker ji pa starši niso hoteli dovoliti možitev z oficirjem, si je vzela to tako k srcu, da je naglo hirala. Naposled se ji je pridružila še pljučnica in uboga dekle je kmalu umrla. Šele na smrtni postelji so starši dovolili poroko. Poročna prstana sta bila izmenjana tik pred nevestino smrtjo. Roditelja sta pozneje v spomin na svojo nesrečno hčerko naklonila večji znesek za ustanovo, ki je dobila ime po njuni hčeri. Določila sta, naj dobivajo iz te ustanove podpore mlade zakonske žene, ki se poroče tistega dne, ko bi se bila morala poročiti Aneta Liewenova. Letos so tako počastili spomin nesrečne mladenke že šestdesetič. Osem mladih zakonskih žen je dobilo po 300 norveških kron podpore.